

† Lov og Evangelium

ISSN 2387-5275

NR. 3

MARS 2017

53. ÅRGANG

Maleri av Carl Bloch

«De hadde tent et bål midt på gårdsplassen og satt der sammen.
Peter satte seg blant dem.» «Og Herren vendte seg og så på Peter.»
Luk 22:55 og 61

Oppbyggelig blad på evangelisk, luthersk grunn

BLADET LOV OG EVANGELIUM

utgis av Norsk Luthersk Lekmannsmisjon.
Det er gratis og kommer med 10 nummer i året.
Frivillige gaver kan sendes kasserer i NLL.

Abonnement, oppsigelse og adresseforandring:

Fredrik Heian, Elvedalsveien 175,
3158 Andebu. Tlf. 901 94 758
E-post: fredrik_heian@hotmail.com

Redaktør: Ingar Gangås, Følstadvegen 135,
7690 Mosvik. Tlf. 901 51 234
E-post: ingar.gangas@live.no

Redaksjonsråd: Per Bergene Holm,
Dag Rune Lid og Ragnar Opstad
Layout: Kristian Mehl Gangås

NORSK LUTHERSK LEKMANNSMISJON

ble grunnlagt i 1963 av venner av den luthersk-
rosenianske forkynnelse, og ønsker å forkynne
Guds ord i skrift og tale både i Norge og ute
på misjonsmarken. NLL støtter den lutherske
kirken i Moldova og luthersk litteraturarbeid i
Bolivia og Peru.

Formann: Reidar Heian, Elvedalsveien 175,
3158 Andebu. Tlf. 414 95 526
E-post: reidunar_heia@hotmail.com

Sekretær: Konrad Fjell, Laskengrenda 44,
3221 Sandefjord. Tlf. 915 10 064
E-post: konrad.fjell@gmail.com

Kasserer: Reidun Asdahl, Fossnesveien 13 B,
3160 Stokke. Tlf. 33 33 89 01 / 995 87 987
E-post: fossnes.kontor@gmail.com

Bankgiro: 3000 22 26193
Dansk bankgiro: (4665) 10639360
Svensk postgiro: 178 84 80-0

BIBELSKOLEN PÅ FOSSNES

ble grunnlagt i 1992, og eies og drives av NLL.
Skolen har både halvårig og ettårig kurs.

Skolen ønsker å formidle tillit til Guds ord
og spørre etter de gamle stier (Jer 6:16), samt
fremme arven fra lekmannsbevegelsen og våre
lutherske lærefedre.

Adr.: Fossnesveien 13 B, 3160 Stokke
Tlf. 33 33 89 00 – Fax 33 36 56 65
E-post: bibelskolen@nll.no

Bankgiro: 3000 22 26193

Rektor: Per Bergene Holm, Holmveien 20,
3282 Kvelde. Tlf. 995 09 060
E-post: pbholm@online.no

INTERNETT: www.nll.no

Jesu blick

*«Og Herren vendte seg og så på Peter.
Da kom Peter Herrens ord i hu, det han
hadde sagt til ham: Før hanen galer,
skal du fornekte meg tre ganger. Og
han gikk ut og gråt bittert.»*

Luk 22:61-62

Den som kunne skildre det blikket.
Det makter ingen. Men mange av oss
har sett inn i det selv.

Hvor det dømte! Det trengte igjen-
nom og blottstilt alt. Peter kjente seg
fullstendig gjennomskuet. Men det var
ikke alt. Herrens blick sa så uendelig
mye mer. Nettopp derfor glemmer den
det aldri som har sett inn i det.

Som Peter, da han holdt på å synke
på Genesaretsjøen en gang, så en hånd
rakt ut for å redde ham, så han nå et blick
som sa det samme. Det var ennå håp.

Han hadde nettopp sagt at han ikke
kjente Jesus. Nå så han at det han
hadde sagt, måtte smerte hans Frelser
mer enn knyttneveslagene fra dem som
ikke kjente ham. Nå var det som dette
blikket sa ham: Peter, de som ikke kjen-
ner meg, vil heller ikke la seg frelse av
meg, men du, Simon, du kjenner meg
likevel tross alt du sa, du vet hvorfor
jeg er kommet!

Og Peter gikk ut og gråt bitre tårer.
Men han gjorde mer. Han ba om tilgi-
velse. Og han fikk tilgivelse. Gud for-
vandler angers gråt til frelses fryd når
en synder vender om. Derfor er det
mye, mye bedre å gråte hos Gud enn å
le i verden.

Hans Edvard Wisløff

Lignelsen om de to sønnene

Av Per Bergene Holm

«Men hva mener dere: En mann hadde to sønner, og han gikk til den ene og sa: Sønn, gå i dag og arbeid i vingården! Han svarte: Jeg vil ikke! Men senere angret han det og gikk. Faren gikk til den andre og sa det samme. Denne svarte: Ja, herre! – men han gikk ikke. Hvem av disse to gjorde nå farens vilje? De svarer: Den første. Jesus sier til dem: Sannelig sier jeg dere: Tollere og skjøger går før dere inn i Guds rike. For Johannes kom til dere på rettferds vei, og dere trodde ham ikke. Men tollere og skjøger, de trodde ham. Dere så det, men likevel angret dere heller ikke senere, så dere trodde ham.»

Mat 21:28-32

Bakgrunn

Det nærmet seg slutten av Jesu offentlige virke. Det var palmesøndag. I den siste tiden har Jesus møtt mye mot-

stand, ikke minst fra de religiøse lederne i Jerusalem.

Siste gang Jesus var i Jerusalem, på tempelinnvielsesfesten, endte det med at jødene tok opp steiner for å steine ham. De prøvde å gripe ham, men han slapp ut av deres hånd. Etter dette har Jesus vært i Perea, områdene på den andre siden av Jordan, hvor døperen Johannes døpte. Der var det mange som trodde på ham, nettopp fordi de tidligere hadde tatt imot døperen Johannes sin forkynnelse. «Mange kom til ham, og de sa: Johannes gjorde nok ingen tegn, men alt det Johannes sa om denne mann, det var sant».

Jesus drar opp til Judea i forbindelse med Lasarus' død. Disiplene er sikre på at det innebærer den sikre død å dra opp til Judea nå, så stor som motstanden mot Jesus er der. Jesus vekker Lasarus opp fra de døde. Fra da av legges det planer om å drepe

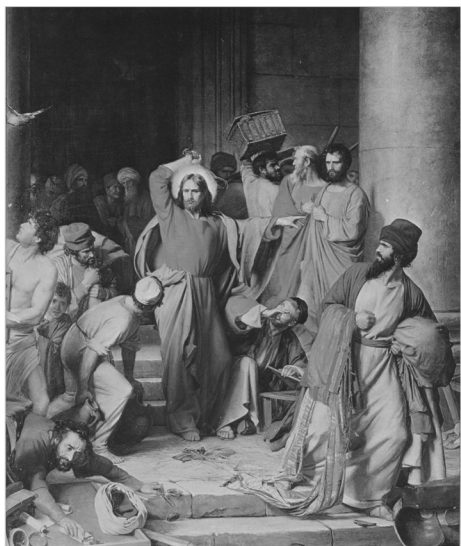
Innhold, mars 2017

Jesu blikk. Av Hans Edvard Wisløff	side 2
Lignelsen om de to sønnene. Av Per Bergene Holm	side 3
Verdens kullild. Av Hans Edvard Wisløff	side 5
Det beste legemidlet. Av Marcus Söderberg	side 9
Martin Luthers åndelige gjennombrudd. Av Ivar Welle	side 10
Møtekalender.	side 11
Jesu kors og vårt. Av Konrad Fjell	side 15
Luhers kjære Katarina. Av Clara S. Schreiber	side 16
Skjul dig i klippen. Sang	side 20

Jesus. Han trekker seg tilbake og går ikke lenger åpenlyst omkring, men drar ut til en by som het Efraim, ute i ørkenen – trolig nordøst for Jerusalem, på veien mellom Samaria og Jeriko. Fra Efraim reiser så Jesus for siste gang opp til Jerusalem – og tar veien om Jeriko. Der helbreder han flere blinde, både på veien inn i byen og på veien ut av byen.

Jesu helbredelser er gjerne symbolske. De blinde er uttrykk for den åndelige situasjonen i Judea. Folkets øyne er lukket igjen, slik at de ikke kan se. Jesus kan alene gi de blinde synet. Vi møter dette så tydelig i forbindelse med Jesu helbredelse av den blindfødte (Joh 9).

Matteus 21 begynner med at Jesus rir inn i Jerusalem på palmesøndag.

Carl Bloch: «Jesus renser templet»

Folket hyller ham. Og når Jesus kommer inn i Jerusalem, går han inn i tempelet og driver ut alle som selger og kjøper der. Blinde og halte kommer til ham i tempelet, og han helbreder dem. Jesus er kommet for å frelse det som er fortapt, det syke, halte og for å gi de åndelig blinde et nytt syn. Og barna i tempelet roper: «Hosianna, Davids sønn!»

Yppersteprestene og de skriftlærde kunne ikke tåle dette, og neste dag når Jesus lærer i tempelet kommer de til ham og spør ham om med hvilken myndighet han har rensset tempelet. Men Jesus svarer ikke direkte, men kommer med et motspørsmål: «Johannes' dåp, hvor var den fra? Fra himmelen eller fra mennesker?» Det våget de ikke å svare på. «Sier vi: Fra himmelen! – da vil han si til oss: Hvorfor trodde dere ham da ikke? Men svarer vi: Fra mennesker! – da frykter vi for folket, siden alle holder Johannes for en profet». De svarer at de ikke vet det, og Jesus gir dem derfor heller ikke noe svar.

Og så kommer Jesus med denne lignelsen om de to sønnene.

Omvendelsens nødvendighet

De religiøse lederne mente seg å ha sin sak i orden med Gud. De var allerede frelst, de eide syndenes forlattelse og fred med Gud. De levde ikke i åpenbar synd eller strid med Guds ord og hadde ingen nød. Når døperen Johannes kommer, har de til å begynne med store forventninger til ham, slik de også hadde til Jesus. Men begge skuffer dem, for i stedet for å slutte seg til dem

Verdens kullild

Av Hans Edvard Wisløff

*«De hadde tent et bål midt på gårds-
plassen og satt der sammen. Og
Peter satte seg blant dem.»*

Luk 22:55

Peter følte seg sikkert ikke vel der han satt ved kullilden og varmet seg. Hva hadde han nå der å gjøre?

Det varte ikke lenge før han forsto at det var farlig å sitte der. Alle snakket de jo om Jesus – og hva skulle så han si? Taus kunne han ikke være. Det ville være for påfallende. Fortelle at han var en disippel torde han ikke. Da ville han bli grepet, han også. Fornekte ham ville han ikke. Men hva så?

Den onde frister så hans usikkerhet og gjorde ham motløs. Men en motløs disippel taper alltid.

Før han egentlig forsto hvordan

det hele gikk til, hadde han sagt ordene: jeg kjenner ham ikke. Han ble overrumplet fullstendig og fornektet. Han hadde gjort det for å redde skinnet – for å gjøre gode miner til slett spill.

Hvor det er lett å fornekte Jesus slik. Mange, mange har bitre erfaringer fra kullilden.

Du kjente deg ensom og søkte selskap ved kullilden. Du syntes ikke du kunne støte noen ved å si nei og satte deg der hvor de andre satt.

Venn, din plass er ikke der!

Om Peter står det at han «fulgte langt baketter» (Luk 22:54). Det er lett å havne i kullilden da.

*Fra andaktsboken
«Stille stunder på veien hjem»*

og anerkjenne dem, vender begge seg mot fariseerne, yppersteprestene og de skriftlærde med det samme ordet om omvendelse og gjøfødelse som de taler til det syndige folket. Både Johannes og Jesus blir utålelig for de religiøse lederne, for de rokker ved deres posisjon og anseelse og anfekter deres gudsliv i sin grunn.

Men dette er ikke bare en historisk hendelse, noe som skjedde i Jerusaleem og Israel for to tusen år siden. Dette handler også om hvordan det

går døperen Johannes og Jesus i møte med folket i dag, her hos oss og i våre hjerter.

Døperen Johannes var en botsprofet som forkynte Guds lov til vekkelse og omvendelse. Hans forkynnelse hadde ikke til hensikt i første rekke å gi folk trøst, men å overbevise alle om synd, også yppersteprestene og fariseerne. Og mange hørte døperen Johannes' ord, og de kom til ham og lot seg døpe i det de bekjente sine synder. De tok i mot hans strenge ord og

bøyde seg i erkjennelse og bekjennelse av sin synd.

Nå var vel også fariseerne klar over at de var syndere. Daglig ba de Gud om syndenes forlatelse gjennom sin bruk av Davids botssalmer. Men det var en stor forskjell på dem og de som tok imot døperen Johannes' ord. Fariseernes synd førte dem aldri inn i virkelig nød og anfektelse. De levde jo med Gud i bot og bønn, de eide jo den rette kunnskap i Guds ord, søkte Gud og ba til ham.

Yppersteprestene, fariseerne og de skriftlærde hadde taket på dette med Gud og hans frelse. Ingen synd eller brist kunne ta fra dem vissheten om å ha det rett med Gud.

Men så var det nettopp denne vissheten både døperen Johannes og Jesus søkte å ta fra dem. Johannes kalte dem ormeyngel og Jesus kalte dem hyklere, enda disse ytre sett var de mest fromme mennesker man kunne tenke seg.

Egenrettferdigheten

Hvor sviktet det? Hva var galt? Det er det Jesus taler om her.

Jesus ligner yppersteprestene, fariseerne og de skriftlærde med en sønn som sier ja til farens ord, men han bryr seg ikke med å gjøre etter det han sier. Slik har mange det i sitt forhold til Guds ord. De vil høre Gud til, de vil ikke bryte Guds bud. Nei, de vil holde fast på alt Guds ord. De lærer seg snart hva Guds ord forbyr og påbyr og taler alvorlig om det å leve i strid med Guds ord: mot homofili, samboerskap,

skilsmisse og gjengifte, mot abort, verdslighet, usømmelighet osv. Og i det ytre skikker de seg på alle måter annerledes enn den åpenbart syndige verden. Og enda viktigere: De lærer også hva Guds ord sier om nåde og syndenes forlatelse. Og samtidig som man kan ha de skarpeste utfall mot den åpenbare synd i verden, er man snarere til å ta det lett med sine egne fall og nederlag. For Gud tilgir jo sine barn i sin store nåde.

Det er vel ikke slik med deg? At du er snar til å tale om de andres synder og fordømme synden i tiden og verden, men du har ingen nød med din egen synd og ditt eget hjerte. Ja, du er ikke syndfri og du kan gjerne tale om dine mange synder «en gros», men når det kommer til stykket så vil du gjerne holdes for å være en god og sann bibeltro kristen, og som noe ganske annet enn den åpenbare verden.

Men Jesus er ikke så opptatt av hva du sier med din munn, at du sier du er en kristen og tror på ham, at du sier du er bibeltro – han ser etter sannheten i dine ord, og sannheten av dem viser du ikke med sterke ord i munnen, men i ditt hverdagsliv hjemme og ute.

Apostelen Paulus taler om dette i Rom 2:11-24. I vår språkbruk ville vi sagt: Du som roser deg av Guds ord, dvs. av å være bibeltro og en som står fast på Guds ord, du vanærer Gud ved å bryte Guds ord! Hvis ikke ditt ja til Guds ord blir annet enn store og svulmende ord om bibeltroskap og sann kristendom, så vanærer du Gud når du i ditt liv ikke lever i troskap mot Guds

ord. «Tollere og skjøger går før dere inn i Guds rike».

Synderplassen

Den andre sønnen var en som i utgangspunktet sa nei til farens ord. Han ville ikke gjøre farens vilje. Men så ble det en forandring med ham, slik at han likevel gjorde det faren hadde sagt.

Slik var det med alle dem som hadde tatt i mot døperen Johannes' ord. Det var ikke slik at de alle i utgangspunktet var så store og grove syndere i menneskers øyne, alle var ikke tollere og skjøger. Men i møte med Guds ord, fikk de se at de med hele sitt liv hadde sagt nei til Gud. Sannheten er nemlig den at intet naturlig menneske kan si ja til Guds ord av hjertet. Det kan si ja med munnen, med leppene, men hjertet vil forbli borte fra Gud. Du kan lære deg kristendom, slik at du har den i hodet og i munnen, men du kan ikke få ditt hjerte til å leve den. Det vil bare bli et skuespill, hykleri. Du vil fornekte med ditt liv, det du sier med din munn. Ikke nødvendigvis i det ytre, men du vil i beste fall bli en kalket grav. Hjertet vil du ikke få til å elske Gud og søke ham i sannhet.

Det var her fariseerne satt fast, de mente seg å kunne leve med Gud ut fra seg selv, tro på ham og søke ham. Men jo mer de satte inn på å virkelig gjøre dette i livet sitt, jo mer kom de til å vende seg bort fra Gud og hans frølse.

All synd i livet ditt, ikke bare i gjerninger og ord, men ikke minst i ditt hjerte, begjæret, det vitner om din død

og din vantro, at du av naturen har et kjød som ikke kan elske Gud, ikke kan være Guds lov lydig, hvor mye du enn setter inn på det. Guds lov har den hensikt, ikke å hjelpe deg med å få det til å leve med Gud, men å åpenbare for deg at du med alt ditt står utenfor Guds rike, at du er under døden og dommen med det beste i livet ditt.

Døperen Johannes' gjerning er å føre deg dit at du ser du hører hjemme nede i Jordan, under dommen med hele deg selv og hele ditt liv. De enkelte syndene er ikke det største problemet, men bare symptomer på selve skaden, kjødets vantro og ugudelighet. Så lenge du kan løse problemet ved å vaske bort enkelte flekker og bøte på enkelte hull, så har du ikke sett hvor ille det er. Da vil ditt håp fortsatt stå til at Gud skal se gjennom fingrene med dine synder og hjelpe deg til å bli bedre. Men her kan intet berges, intet repareres, alt er pill råttent.

Du trenger ikke bare å bli fri enkelte synder, men du trenger å bli fri deg selv, miste deg selv. Det var her det sviktet for fariseerne. De kunne ikke miste seg selv, for de hadde livet i seg selv, i sin lære og bekjennelse, i sitt liv og sin ferd – med det håp at Gud ville se i nåde til alle deres forsatte mangler.

Slik var det ikke med dem som tok imot døperens ord. Det var ute med dem. Deres liv sto ikke til å berge. Og det er nettopp det dåpen vitner om. De går under i Jordan, inn under den rettmessige dom over deres liv. Guds nåde er ikke at Gud vasker bort noen

flekke og bøter på noen mangler, men at han i ett og alt frelser dem fra alt deres eget. Og døperen pekte bort fra seg selv og til Jesus, som «det Guds lam som bærer verdens synd.» Og hos ham skulle tollere og skjøger finne sin redning.

Simon og synderinnen

Vi møter en av disse i fariseeren Simons hus i Luk 7. Hun kom ikke til Jesus for å berge seg selv, sitt navn og rykte, men hun kom for å bli fri seg selv. Hos Jesus fikk hun legge av alt sitt eget, seg selv, og så fant hun sitt liv i ham. Det hun selv ikke hadde, det hadde hun funnet hos ham. Derfor elsket hun Jesus, for han var hennes liv, hennes ros og ære.

Men denne nye kjærligheten som synderinnen viste overfor Jesus, den vitner også om at et nytt liv har kommet inn i synderinnens hjerte. Og slik var det med mange av dem som hadde hørt døperen Johannes' ord og funnet sin frelse hos Jesus. De hadde mistet sitt eget liv, men fått et nytt. Jesus hadde blitt deres liv i himmelen for Gud, og han hadde også født dem på nytt og selv tatt bolig i deres hjerte ved Den Hellige Ånd. En ny vilje og en ny lyst ble født, som med glede og av hjertet sier ja til Guds lov. Av uvillige ble det skapt villige Guds barn, ikke med ytre trussel, tvang og forbedring, men gjennom anger, omvendelse og tro.

Fariseerne og de skriftlærde hadde vært vitne til denne forvandling hos dem som hadde tatt imot døperens

ord og Jesu ord, en forvandling som langt overgikk all deres egen moralske forbedring, men likevel angret de ikke selv, omvendte seg og trodde, men forble faste i sin motstand mot både døperen Johannes og Jesus.

Hvordan er det med oss?

Er vi så sikre på vår egen kristendom, slik at når Gud anfekter den gjennom sitt ord og sine vitner, så bøyer vi oss ikke i erkjennelse og bekjennelse av vår svikt, vår vantro og vår synd, men vi søker i stedet å bli fri dem som anfekter oss? Vi har alle grunn til å ydmyke oss for Gud. Det står så visst ikke sprekt til hos oss og i våre hjerter. I forbindelse med nattverden, skriver apostelen i 1Kor 11:31-32: «Men dersom vi dømte oss selv, ble vi ikke dømt. Men når vi blir dømt, da er det Herren som refser oss, for at vi ikke skal bli fordømt sammen med verden». Må vi leve slik innfor Gud og hans ord, at vi bøyer oss og lar oss dømme for alt hos oss av synd, vantro og ugudelighet. Det står ikke til å berge, det skal ikke forsvares eller unnskyldes, men hører hjemme under dommen. La det bli dømt. Det var jo derfor Jesus kom, og gikk inn under dommen, nettopp fordi vårt ikke sto til å berge. Derfor tok Jesus det og døde med det, for at vi skulle leve ved ham. Han vil være vår ros og vår ære, og han vil leve sitt liv i oss. Da blir det mer enn ord.

Det beste legemidlet

Av Marcus Söderberg

«Og fordi lovløsheten skal ta overhånd, skal kjærligheten bli kald hos de fleste.»

Mat 24:12

Tenk deg en lege som kommer til en by. Byen har blitt rammet av en sykdom som leder til døden. Men innbyggerne vet ikke at de er så syke. Legen har med seg botemidlet mot deres dødelige sykdom, for han vil så gjerne redde dem. Men problemet er at folket ikke tror og erkjenner at de er syke. De kjenner seg ikke verre i dag enn de var i går.

Så gikk det slik at bare de som innså at de var syke tok imot legemidlet og fikk helbredelse. For de andre tenkte at de ikke hadde behov for noen lege, og heller ikke det legemidlet som han kom med.

Jeg snakket med en teolog om dette med hyperevangelismen. Han mente at det ikke eksisterer noe slikt. Man kan ikke bli for evangelisk, mente han. Han hadde absolutt et poeng der, akkurat som en av våre lærefedre har skrevet: – at evangeliet skal predikes som om det ikke finnes noen lov. Men – og her kommer den store innvendingen – for vår lærefar skriver videre: – og predike loven som om intet evangelium finnes.

Det er nemlig slik som Jesus sier: – Ettersom lovløsheten tiltar, skal kjærligheten bli kald hos de fleste.

Legg merke til denne sammenhengen: Der loven ikke forkynnes slik at synderen får se sin sanne stilling, eller der et menneske i sin hverdag

ikke tar loven på alvor, der kommer kjærligheten til å kjølnes. Da kan du forkynne så mye evangelium du bare vil, men resultatet blir bare som fortalt overfor: legen tilbyr sin medisin, men det er ingen som tror at de trenger den.

Den åndsstrømningen som gjennomsyrrer det meste av dagens forkynnelse er nettopp denne: «De leger mitt folks skade på lettferdig vis, idet de sier: Fred! Fred! Og det er ingen fred» (Jer 6:14). Slik var det også i Israel på profeten Jeremias' tid, men de fikk høre at «De skal bli til skamme, for de har gjort avskyelige ting» (6:15).

Man forkynner fred for de ubotferdige. Presteskapet skulle vite bedre enn de fleste hva som står i den lille katekismen: «Hva er en død tro? Svar: Det er uten omvendelse å trøste seg til nåden.», som det står i Jakobs brev (2:20): «Men vil du vite det, du uforstandige menneske: Troen uten gjerninger er unyttig».

Hans Erik Nissen sa en gang noe som vi gjør vel i å merke oss: «Ingen ting kan holde evangeliet så levende for hjertet som lovens tale».

Her setter djevelen inn sine krefter, for kan han ikke lykkes i å holde oss borte fra de steder der Guds sanne Ord forkynnes, så vil han sørge for å holde oss innestengte i en falsk evangelisk trygghet – der evangeliet bare er en sovepute i en syndesøvn som ender med at vi med forskrekkelse slår øynene opp i fortapelsen!

L&E

Martin Luthers åndelige gjennombrudd

Av Ivar Welle

Guds rettferdighet

Selv om Luther lenge hadde vært lærer for andre, hadde han ikke selv funnet fram til klarhet og indre fred. Det skjedde ved et åndelig gjennombrudd i tiden 1512-13, og midlet til det ble ordet fra Romerbrevets første kapittel (v. 17): «For i det (evangeliet) åpenbares Guds rettferdighet av tro til tro. Som det står skrevet: Den rettferdige av tro, skal leve».

I sin tid hadde Luther forstått «Guds rettferdighet» slik at mennesket selv skal skaffe seg rettferdighet som kan stå seg for Gud, på den måten *at* han tror på Gud. Men plutselig gikk det opp for ham hva Skriften mener: «Guds rettferdighet» er den rettferdighet som *Gud* gir mennesket gjennom troen. Senere fortalte Luther om hva som skjedde da dette ordet ble levende for ham. Han var i «svartetårnet» i Augustinerklosteret, og da med ett «så jeg Skriften i et helt nytt lys og følte meg i det samme øyeblikk som gjenfødt. Det var som om jeg så paradiset dør stå

“—————
Plutselig gikk det opp for ham hva Skriften mener: «Guds rettferdighet» er den rettferdighet som Gud gir mennesket gjennom troen alene.
—————”

på vidt gap». Når han kunne komme til den riktige erkjennelse av dette enkelte skriftsted, var det selvsagt fordi hele evangeliets mening var blitt klar, enten i hans bevisste sinn eller i det vi kaller hans underbevissthet. Og både den tidligere forklaring, og det store forklarelsens øyeblikk var ikke Luthers egen gjerning, men Guds verk.

Ved troen alene

Det var langt fra at Luther i sitt senere liv ble fri for tvil og anfektelse, men han fikk alltid kjempet seg igjen og ble alltid stående på den trygge grunn, som var rettferdiggjørelsen ved troen alene. Det ble margin og livsåren i hele hans verk. Den ble også summen av alle evangeliske troendes bekjennelse. Rettferdiggjørelsen ved troen alene kalles derfor i kirkehistorien for «reformasjonens materialprinsipp».

Etter Erik Pontoppidans ypperlige utleggelse «består rettferdiggjørelsen i at den treenige Gud av bare nåde for sin dom frikjenner en sann botferdig og troende synder, både fra hans synd og den fortjente straff, og derimot tilregner ham Kristi rettferdighet, ja, anser ham i Kristus likesom han aldri har syndet».

Fullkommen syndsforlatelse

At denne lære om rettferdiggjørelsen er kjernen og stjernen i Paulus' forkynnelse, står nå klart for hver bi-

Møtekalender

Mars

11.-12.	Årnes Daniel Teigen
11.-12.	Askim Jan Eirik Berre, Reidar Thorbjørnsen
12.	Sira Lars Fossdal
14.-19.	Trondheim Sigbjørn Agnalt
14.-18. (19.)	Østre Kvelde Martin Fjære
24-25.	Konf.saml. Lars Fossdal
24.-27.	Moldova Per Bergene Holm
26.	Mosvik Håvard Fjell
31.-2.4.	Langli Ingar Gangås

Påskemøter (april)

5.-7.	Snillfjord Ingar Gangås
9.	Årnes Sigbjørn Agnalt
12.-14.	Steinsdalen Immanuel Fuglsang
13.-16.	Byske Ingar Gangås
13.-14.	Langli Martin Fjære
14./16.	Mosvik Bjørn Valde/ Steinar Kvalvik
16.-17.	Randaberg Per Bergene Holm
April	
21-22.	Konf.saml. Lars Fossdal
28-30.	Nybro Reidar Thorbjørnsen
30.	Mosvik Paul Bergene Holm

bellese som vil se. Likeså klart er det at rettferdiggjørelsen ikke er noe annet enn den fullkomne syndsforlatelse i Jesu navn, og at den derfor ikke er forskjellig fra selve evangeliet. Men før Luthers tid var dette ikke klart, tvert imot. Neppe var apostlene gått i graven før Paulus' klare lære ble tilslørt. Selv Augustin mente at rettferdiggjørelsen var noe som virket etter hvert, altså omtrent det samme som helliggjørelsen.

Oppgjør med gjerningsvesenet

Idet Luther gjorde rettferdiggjørelsen til midtpunktet for hele kristenlivet, omstyrtet han hele middelalderens kirkelære og kirkeliv. Katolisismen bygde på menneskets egne gjerninger. Av sin egen evne skulle mennesket frykte Gud, og så vidt mulig elske Gud. Men for alminnelige folk måtte frykten og kjærligheten komme i annen rekke, de måtte nøye seg med å gjøre gode

gjerninger enkeltvis, og legge gjerning til gjerning for å nå så langt fram som mulig. Selv om man slapp ut av de verdslige menneskers rekker og ble prest eller gikk i kloster, krevde kirken at man skulle holde på med disse gjerningene. Det gjaldt å leve så strengt som mulig, be så mye som mulig, gjøre barmhjertighetsgjerninger og valfarter m.m. På denne måte kunne den troende aldri bli fri, og jo frommere han ble, desto mer ble han trellbundet i lydighet mot kirken, som alene hadde makt til å hjelpe ham i livet og til å frelse hans sjel fra helvete.

Ved rettferdiggjørelsen av troen ble det kristne menneske fritt for pavedømmets lenker, det sto som et barn for sin Far i himmelen. Paven og alle hans biskoper og prester kan ikke gi den kristne noe som han ikke allerede har, «hvor syndenes forlatelse er, der er liv og salighet». Hele kirkevesenet har ingen rett til å befale, det skal bare være til hjelp og veiledning for de troende kristne. Men hvis kirken vil oppkaste seg til tyrann, og når den viser en falsk vei, slik som paven og hans prester gjorde, da bort med paven og alt hans vesen! Hvis pavens vesen vil snike seg inn under nye former, da gjelder det igjen å kaste det ut.

Alminnelig prestedømme

Alle kristne er rettferdiggjort av troen, derfor er de alle like innfor Gud. Det er ikke forskjell på en alminnelig troende mann eller kvinne og på paver og prester, så sant de er troende. Det er dette som Luther kaller «det almin-

nelige prestedømme» etter ordet fra Peters brev: «Kom til ham (Kristus), den levende stein, som ble vraket av mennesker, men er utvalgt og dyrebar for Gud, og bli også selv oppbygd som levende steiner til et åndelig hus, til et hellig presteskap til å bære fram åndelige offer, slike som er Gud til behag ved Jesus Kristus» (1Pet 2:4-5).

Denne sannhet fikk verdensomfattende følger. Før hadde sann tankefrihet, talefrihet, religiøs toleranse, frihet i samfunnet, og all annen frihet vært umulig så langt kirkens myndighet strakte seg. Nå ble det annerledes. Visstnok kom Luther selv ikke synderlig lenger enn til å kreve og leve i den religiøse frihet, men ettersom den fikk virke, fulgte all slags annen frihet etter.

Friheten medfører ansvar. Den enkelte kristne kunne ikke lenger overlate sin Herres gjerning til kirken. Den som er prest for Gud, må være prest for sitt eget hus, sin menighet og sitt folk.

Ordet alene

Selvsagt medførte rettferdiggjørelsen fra Gud at den troende kristne er ubetinget bundet til Gud i tro, kjærlighet og lydighet. Og Gud som åpenbarer seg og skjenker menneskene troen gjennom Skriftens ord, er stadig å finne i Bibelen. Den hellige bok fikk ny verdi for Luther. Skriften var blitt en del av ham selv, og det ble en livssak av evighetsbetydning å fremme Ordet. Luther skulle komme til å erfare at kirkens øverste menn ikke bare for vill

fra sannheten, men at de tjente løgnen og forfulgte det gode. Guds ord alene sto urokkelig fast. Det ville Luther tro og kjempe for, adlyde og bekjenne. Følgelig ble Bibelen utgangspunktet og rettesnoren for Luthers verk, slik som den ble det for de andre reformatorer. Derfor sier man at Skriften alene, som rettesnor for tro og lære, er «reformasjonens formalprinsipp».

Luther som lærer og stridsmann

En lykkelig tid opprant nå for Luther. Han hadde fred med Gud og det nye livs brennende kjærlighet. En stor gjerning ventet på ham ved universitetet. Han næret ikke tvil om i hvilken retning den skulle gå, han ville forkynne Guds ord rent og rett i lyset

“—————
Guds ord alene sto urokkelig fast. Det ville Luther tro og kjempe for, adlyde og bekjenne. Følgelig ble Bibelen utgangspunktet og rettesnoren for Luthers verk.
—————”

av sin erkjennelse om rettferdiggjørelsen. Ut fra det ville han, sammen med andre opplyste menn, bekjempe alle synder i kirken, og selvfølgelig måtte det lykkes, han hadde jo Ordet og sannheten på sin side. Luther mente at han fremdeles var en god katolikk, som munk levde han et liv i fattigdom

og lydighet, og som prest feiret han messen og nøt nattverden for seg selv hver dag.

Oppslutningen om hans forelesninger ble umåtelig stor. Gjennom en tett pakket skare av tilhørere gikk den unge professor til sitt kateter. Det var pålagt munkene å gå med bøyd rygg med hodet på skakke, men det lyktes aldri for Luther. Han gikk så rank at han nesten bøyde seg bakover. Under den blanke tonsur med den stive, sorte hårkrans lyste hans ansikt gulhvitt. De dyptliggende, gulbrune øynene flammet. Hans stemme var god av naturen og øvet ved sang i kirke og friluft, den fylte rommet, klar og gjennomtrengende. Hans framstilling som engang skulle bli kjent av all verden, var enestående i originalitet, rikdom, klarhet og varme, både når han holdt sine latinske forelesninger og når han prekte på tysk.

Men han var svær til å skjelle ut sine motstandere. Det var det mange som klaget over. Og det hang sammen med Luthers kjempemessige sikkerhet. Selvsikkerheten må til dels ha ligget i Luthers egen natur, men den var grunnet på Guds ord og fastbundet i det. Men vel var han også urokkelig sikker på sin egen forståelse av Ordet. Han sa en gang: «For min egen skyld skriver jeg ingen bok og preker jeg ikke, jeg har alt skrevet i hjertet. Det jeg vet, det vet jeg. Det man har å si imot meg er bare løse argumenter som jeg selv kunne ført bedre. Jeg skriver for andre, for at de skal gjendrives, og for at

de enfoldige skal voktes for ulven».

Fra først av hadde Luther ikke vært så sikker, enda i sin første professortid var han redd for å tale offentlig. Men da han fikk sluppet seg løs og kjente at han kunne rive andre med og overbevise dem, var frykten forbi. Og ettersom han fikk oppleve at han selv så det rette, mens andre tok feil, ble han stadig sikrere i sin sak. Uten denne sikkerhet kunne han visstnok aldri ha utført sin store gjerning, og det må ikke glemmes at han i sine svake stunder alltid fikk ny sikkerhet ved inderlig og timelang bønn til Gud.

I sammenheng med dette står Luthers kjempemessige humor. Den var også en vuggegave, og han mistet den aldri, under sukk og klage kunne han plutselig rive av seg en saftig vittighet, og stunder av det svarteste tungsinn kunne han bryte med en rungende latter. Luthers humor står ikke i strid med hans grenseløse alvor, tvert imot, de er to sider av samme sak, den nemlig at Luther var oppslukt av gudstanken og så alt fra Guds side. Derfor så Luther på menneskene med hellig harme og med dyp kjærlighet. Men stundom når han tenkte på hvordan skapningen tar seg ut ovenfra, måtte han le. Det står jo også skrevet: «Han som troner i himmelen, ler» (Sal 2:4). Som Luther selv sa: «Gud er den eneste som alle ler av og som ler av alle igjen». Slik lo Luther også av paven, som innbilte seg å være Gud lik, av keiser og fyrster som trodde at de hadde all makt og som la verdensomfattende planer, men som glemte den

største faktor, nemlig Gud selv. Ikke minst lo han av djevelen, men aller mest lo han av seg selv. Ved dette vant Luther mange venner, men han støttesten store del av menneskene som ikke hadde sans for humor.

Luthers allsidighet og kapasitet

Foruten professoratet hadde Luther mange oppgaver som sjelesørger. Og han fikk en så høy stilling i sin munkeorden at han måtte reise omkring, visitere og organisere i klostrene. Hans arbeidsevne var og ble gjennom hele livet overmenneskelig. I 1516 sier han i et brev: «Jeg kunne nesten trenge to skrivere bare for å greie med alle mine brev. Jeg preker i klosteret og ved bordet. Man vil jeg skal preke hver dag i bykirken, jeg er studieleder ved universitetet, jeg er vikar for ordenen, det vil si: jeg skal være prior for 11 kloster. I et skal jeg passe på at de spiser fisk i fasten, i et annet skal jeg være dommer. Jeg studerer Paulus og gjør notater til Davids salmer. Sjelden har jeg tid til å lese alle kirkebønnene riktig eller føre min egen strid mot djevelen, verden og kjødet».

Men kort tid etter, kom det på nytt et tordenvær og et lyn som slo ned ved siden av Luther, og denne gang tente det varme i hele verden. Det kom med striden om avlaten.

*Fra «Luthers liv og Luthers tro»,
Lunde forlag, Bergen 1946*

Forts. i neste nr. med en
artikkel om avlatsstriden

Jesu kors og vårt

Av Konrad Fjell

Da Jesus begynte å gjøre det klart for disiplene at han måtte dra til Jerusaleem for å bære sitt kors og dø (Mat 16:21), underviste han samtidig om at også de skulle bære sitt kors: «Om noen vil komme etter meg, da må han fornekte seg selv, ta sitt kors opp og følge meg» (v. 24).

I lys av Jesu kors får vi klarhet i hva vårt kors innebærer og *ikke* innebærer.

Bibelen gjør det meget klart at Jesu kors på et avgjørende punkt skiller seg fra vårt. Jesu død på korset var en stedfortredende soningsdød hvor han forsonet oss med Gud. Han døde i vårt sted og for våre synder og skaffet en evig frelse for alle mennesker (2Kor 5:19-21). Dette kan aldri sies om vårt kors.

Det er alene ved Jesu dyrebare blod at Guds hjerte åpnes for oss fortapte syndere (1Pet 1:18-19). Ved at Jesus allerede har båret alle våre synder opp på korsets tre og vunnet en evig forløsning, kan vi med glede bære vårt kors. Og hva består vårt kors i?

Svaret kommer i v. 25: «For den som vil berge sitt liv, skal miste det. Men den som mister sitt liv for min skyld, skal finne det». Hva er så *mitt* liv i Skriftens lys?

I Edens hage fikk Adam høre om kunnskapens tre at den dagen han åt av det, skulle han dø. Og da Adam åt av treet, døde verden og alle mennesker åndelig med ham ved at vi ble adskilt fra Gud. Slik kom også den

legemlige døden inn i verden. Den synd som brakte all elendighet inn i menneskeslekten, og som er all synds mor er egenrådigheten, det at jeg vil følge meg selv og *min egen vilje*. Slik ble vi av naturen stolte og selvelskende, og fiendtlig innstilt mot Gud og hans vilje.

Selv etter at et menneske har blitt født på ny, bærer det i dypet av sitt hjerte dette fiendskap mot Gud. Dette fiendskap kommer til uttrykk ved en ond trang til å dyrke seg selv, følge sine egne lyster og ikke bøye seg inn under Guds vilje. Det er dette som er *mitt* liv.

Dette gamle syndige menneske er en kristen kalt til å dø bort fra. Den derimot som vil holde fast ved synden i sitt liv kommer til å gå fortapt. Men den som bekjenner den og vender seg fra den finner evig liv og syndenes forlatelse hos Jesus (Rom 8:13).

Her ser vi likheten mellom Jesu kors og vårt kors. På samme måte som Jesus på korset døde bort fra synden, er en kristen kalt til et liv hvor han ved en daglig omvendelse også skal dø bort fra synden. Ikke for å forsone Gud og bli rettferdig, for det er jeg allerede ved Jesu kors og troen på ham, men fordi synden binder, gjør ufri og drar oss bort fra Frelseren.

Derfor er det å bære sitt kors i virkeligheten en stor lykke. Og en dag skal vi få lov til å legge ned vårt kors og oppstå til et evig liv og en evig glede. L&E

Luhers kjære Katarina

Av Clara S. Schreiber

Katarina av Bora ble Martin Luthers kone. Han kalte henne ofte bare «Mester Käte». Med sin visdom og trofasthet ble hun til uvurderlig støtte og hjelp for sin mann. Hun skapte et hjem som ble av stor betydning for Martin Luther og hans virke.

Red.

På flukt

Det var påskeaften 1523. Ni nonner hadde bestemt seg for å forlate klosterlivet. De hadde vært innesperret i klosteret og underlagt strenge regler fra tidlige barneår. Skjønt alle hørte til overklassen, var de fleste av dem blitt brakt til klosteret fordi de var foreldreløse, eller fattige, eller fordi de var uønsket hjemme.

Klostermurene var ikke tykke nok til å holde ute tordenskrallene fra betydningsfulle hendinger ute i verden. Nonnene snappet opp ord som «store forskerferder», «nye oppdagelser», «humanisme og Erasmus», «Martin Luther» og «den voksende uro i kirken».

Litt etter litt hadde Käte og noen av hennes fortrolige samlet opplysninger om den dristige munken som hadde satt verden i brann ved å nagle sine nittifem teser til slottskirkedøren i Wittenberg. Det var i 1517, da Luther var trettifem år gammel og var profes-

sor i teologi ved universitetet i Wittenberg. Käte visste at han uforferdet hadde fordømt både sølibatet mellom prestene og at munkene og nonnene gikk i kloster. Han hadde tordnet mot avlatsbrevene, som ble solgt overalt på store kirkelige festdager og på markedene.

Papistene utsugde Tyskland. Luther vant venner og tilhengere. Folk hadde sympati med ham fordi han var utstøtt av kirken, og beundret ham for at han hadde brent pavens bannbulle offentlig. Vidt og bredt ble det samtalt om hvor tappert han hadde forsvart sin religiøse overbevisning og tro på riksdagen i Worms. Men nå, etter at han var blitt erklært for vranglærer, kunne hvem som helst gripe ham og drepe ham. Han sto i fare for å bli brent til døde slik som Johan Huss.

Käte ba inderlig om at dette aldri måtte hende Martin Luther. Var det kanskje ikke han som personlig hjalp dem til å flykte, ved å sende sin betrodde venn, Leonard Koppe, hit i kveld?

«Hvor skal du kjøre oss, Mester Koppe? Vi har ingen hjem å dra til».

Leonard Koppe slo lett med tømene og smattet med tungen. «Hvor ellers», sa han, «om ikke til doktor Martin? Er det ikke han som har skylda for all denne rømmingen, kanskje? Men», la han betydningsfullt til, «jeg tenker nok han skal finne hjem og ektemenn til dere alle sammen».

Påskefeiring i Torgau

Dagen brøt nettopp fram. Klokkene i Mariakirken i Torgau tok til å kime, som for å hilse de flyktende. Käte stirret med fjetret blick på den nye verden som begynte å åpne seg for dem. Vogna skranglet inn på gårdsplassen på prestegården. Pastor Zwilling, en småvoksen mann, tumlet ut av huset.

«Gud være lovet!» ropte han strålende. «Nå er det gjort. Få dem inn, Koppe! Min søster har varm byggsuppe til dem». Käte ble med en gang glad i den snille, moderlige Magdalena, som øste opp rykende varm suppe til dem. Hvor godt det gjorde med varmen i huset slik en klar vårmorgen! Å, hvor den varme byggsuppen smakte dem!

For Käte var det som et triumftog da de gikk til kirken to og to. De holdt seg alvorlige, uvante som de var til slik frihet. I kirken lot hele menigheten sine nysgjerrige blick samle seg om dem. Men aldri før i sitt liv hadde disse unge nonnene sunget den herlige, gamle latinske påskesalmen så helhjertet:

*Krist er oppstanden
av mørke fengsels grav.
Bryt ut min sjel: Hvor godt!
Sorg har sin ende fått.
Halleluja! Halleluja!*

Om og om igjen sang de det denne dagen. «I morgen», sa Käte, «er det andre påskedag. – Og tirsdag skal Mester Koppe kjøre oss til Wittenberg».

«Og da skal vi møte den store Martin Luther, som vi har hørt om».

«Ja», innrømmet Käte, «jeg kan

nesten ikke vente med å se ham. Vi skylder ham vår frihet».

Andre påskedag gikk hele flokken igjen til kirke, og de sang «Halleluja».

Til Wittenberg

Endelig grydde tirsdag morgen. Det var ennå tidlig da trofaste Mester Koppe kjørte den store vogna si inn på gårdsplassen.

Nå gikk turen til Wittenberg for å møte mannen hele verden snakket om. Etter mange timers resting nådde de fram. Hvor stor var ikke deres forundring da de så mengdevis av mennesker som ventet langs gatene for å hilse dem velkommen!

Koppe dreide seg halvt rundt og pekte med svepa og sa: «Se der – der har vi det, Det svarte kloster. Folk venter på dere her også. Aha, der ser jeg akkurat den gode doktor komme ut.

Käte hadde en følelse av avmakt da de nærmet seg huset. «Blir det kalt Det svarte kloster fordi det ser så svart og frastøtende ut, Mester Koppe?»

Koppe satte i å le. «Nei, nei», forsikret han. Han gjorde en pause, og fortsatte så: «De unge munkene som bodde her tidligere, var kledd i dystert svart, og derav kommer navnet Det svarte kloster». Bygningen kunne nok være vakker en solfylt dag, for den var overstrødd med vinduer – karnappvinduer i andre etasje, små cellevinduer i tredje og en mengde takvinduer øverst.

Men hverken hus eller vinduer maktet å holde på Kates oppmerksomhet denne gangen. Hun hadde straks utpekt seg *en* mann i flokken som stod

der og ventet. Luther! Hun kunne ikke slippe ham med øynene. Hun hadde ventet å se en avmagret hissigpropp av en munk. I stedet fikk hun se en typisk universitetslærer, iført den vanlige lange kappen utenpå korttrøye og tett-sittende bukser, en kvit krage sluttet tett rundt halsen. På hodet hadde han

«Luther kunne være nedfor og trett mange ganger, og det hendte at han kunne opptre både sint og sta. En gang gikk han og sturte i dagevis. Til slutt holdt ikke Käte det ut lenger. Mens han var ute, tok hun på seg sort kjole og satte opp et trist ansikt. Da Luther kom hjem og fikk se henne, ble han skremt.

– Käte, hva har hendt? spurte han.

– Å, sa hun og forsøkte forgjeves å holde tårene tilbake, vår Herre er død.

– Tull, Käte. Du vet bedre enn som så. Gud lever, og han kan ikke dø.

– Er du så sikker på det, Martin? Slik som du har oppført deg de siste dagene, var jeg sikker på at han var død.

Martin gjorde en pause. Så kunne han ikke bære seg for å smile. Hun hadde tatt ham på kornet.

– Du har rett, Käte, sa han. – Jeg har ingen grunn til å være sur, for Gud er alltid den samme kjærlige Gud. Det var galt av meg å gå rundt og se ut som om jeg trodde at han var død.»

Frederick Nohl i boken

«Martin Luther»

Nomi forlag, Stavanger 1963

en svart barett, med mørke lokker som stakk fram under den. Det var et alvorlig drag over det grove ansiktet. Hvert eneste trekk, fra den kraftige haken til den brede pannen, den fyldige, butte nesen og den fast lukkede munnen, vitnet om kraft. Ukuelig mot, usvikelig oppriktighet og urokkelig tro var for alltid meislet inn i dette ansikt. Og så de mørke, flammende øynene! Käte syntes hun merket et lurte glimt i dem da han snudde seg for å hilse på Koppe.

«Dere er hjertelig velkommen til å bo hos meg i dette store huset alle sammen», sa han muntert, «til Gud sørger for hjem til dere. Huset mitt er som regel fullt av flyktninger. Men her er det alltid rom til overs» (...).

Bryllup

Det var alt mye snakk i gang – både mellom venner og fiender. Det hele var så nytt, så uhørt! Ingen visste hva reaksjonen ville bli. Men ganske visst skadet Luther sin sak ved å gifte seg.

Selv Filip Melankton hadde bittert bekjempet dette ekteskapet.

Luthers gamle foreldre satt øverst ved bordet, og så fulgte etter stand: Spalatin, sekretær hos kurfyrsten, Bugenhagen, prest ved bykirken, Armsdorf, venner fra Mansfeld, Koppe, universitetslærere og andre.

Kurfyrst Johan hadde sendt et bud med hilsen og den gode nyhet at Martin Luthers lønn ville bli økt til det dobbelte. Han meddelte videre at klosteret skulle være Luthers hjem uten noe vederlag, så lenge han og hans hustru levde. En utsending fra fyrst Albert av

Brandenburg trådte fram og rakte Käte en pakke. Hun åpnet den ivrig og ropte barnslig glad: «Å, doktor, se på dette. Tjue gylden. Nettopp hva jeg har bruk for til huset».

Varsomt tok han pengene. «Nei Käte, jeg kan ikke la deg ta imot dette».

«Hvorfor ikke?»

«Fordi prins Albert er en mann jeg har vært i ubehagelig berøring med. Jeg har ingen grunn til å tro at han er min venn».

«Men det betyr ikke at jeg ikke kan beholde pengene», la hun imot.

«Du er min hustru, Käte, og alt det du gjør, slår tilbake på meg».

Käte kunne ikke skjule hvor skuffet hun var. «Å, doktor», sa hun og rynket pannen, «hvorfor skal vi vise fra oss alt mulig og gi alt til andre? Skjønner du ikke hvor inderlig vel vi trenger penger for å gjøre dette huset til et levelig sted. Du har ingenting! Jeg har ingenting! Og likevel —». Hun skalv om munnen, og øynene sto fulle av tårer. «Gud skal sørge for oss», var hans faste svar.

Hun så straks anledningen. «Gud kan ikke sørge for oss», sa hun, og så rett inn i de brune, brennende øynene som skremte så mange, «hvis du slenger fra deg det han gir. Tror du kanskje han vil sende oss nye tjue gylden?»

Han kunne ikke stå imot argumenteringen hennes, og gav henne pakken tilbake, klemte handa til og holdt den fast. «Du har rett, min kjære Käte», medga han. «Gud ga disse pengene for at du skal bruke dem i huset».

Så ville noen av gjestene synge. En av universitetslærerne fikk dem til å stå

tettere sammen. Dirigenten ga tegn til musikerne og sangerne. De begynte med folkesanger, og til slutt sang de til en gammel melodi: All ære være Jesus Krist. Så ba de Fadervår sammen, og bryllupsfesten var slutt.

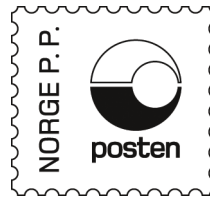
Hjemmet

Ennå var det mangt fra livet hans som var ukjent for henne. Han fortalte henne om barneårene som gruvearbeid-erens sønn. Fattigdommen i hjemmet hadde vært så stor at moren hadde vært nødt til å samle kvist i skogen til brensel. Han fortalte om hvor strengt han hadde blitt oppdradd. Hun fikk høre om skoletiden hans, om tyranniske lærere og om hvordan han tjente til daglig brød ved å synge ved dørene til godtfolk i Eisenach. Han fortalte videre om faste og utsulting, om et liv i plager og pinsler i klosteret. Ingen steder fant han fred, for Kristus ble fremstilt som en hard og ubarmhjer-tig dommer. Senere, da Luther leste ordene i Bibelen: *den rettferdige av tro, skal leve*, fikk han fred i sjelen.

Käte fortalte ham det vesle hun visste om barneårene sine; at moren døde da hun var spebarn, og at faren hadde anbrakt henne på «et hjem» til hun var fem år gammel. Da var hun blitt brakt til klosteret i Nimbschen, hvor hun hadde vært til hun flyktet.

Dette er hjemme, tenkte Käte, mens et smil fór varmt over ansiktet. *Hennes hjem, og den kjære doktors hjem.*

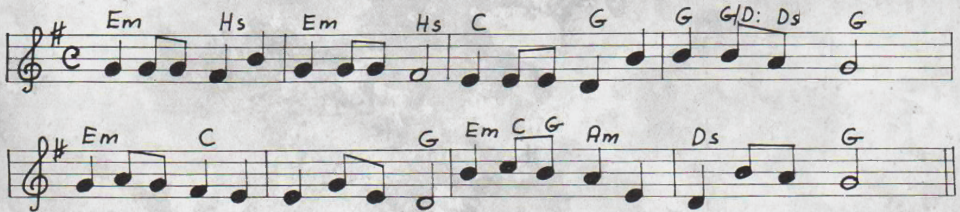
Forkortet utdrag fra boken «Katherine, Wife of Luther» 1956, oversatt og utgitt på Lunde forlag i 1979

Returadresse:
Lov og Evangelium
Elvedalsveien 175
3158 Andebu

Vennligst gi ekspedisjonen beskjed i god tid ved adresseforandring!

Skjul dig i klippen

E. Ekström

*Skjul dig i klippen, dyrtkøbte sjæl,
det skal for evigt da gå dig vel.
Fjenderne truer; truer med død,
skjul dig i klippen, det har ej nød.*

*Frygt og al uro, angst og kval,
sorger og synder; alt uden tal,
kast det på Jesus, Han er dig nær;
skjul dig i klippen, sikker den er.*

*Snart er det over, snart er det gjort,
Frelseren siger: «Tiden er kort».
Lad det da storme, hør ej derpå,
skjul dig i klippen, så skal det gå.*

*Tænk blot hvor saligt, når vi engang
løftes fra jordens sorger og tvang.
Derfor vi synger, jubler i kor:
Skjul dig i klippen, stol på Guds Ord.*

Fra «Lovsynger Herren»,
Lohses forlag 1974